

Introduction: The State and Scope of Health Economics

Anthony J. Culyer and Joseph P. Newhouse - 2000

Anthony (Tony) John Culyer (1942-) ve Joseph Paul Newhouse (1942-) editörlüğünde hazırlanan “*Handbook of Health Economics*” başlıklı kitabın giriş bölümü olan “*Introduction: The State and Scope of Health Economics*” Sağlık Ekonomisi’ne ilişkin kısa bir değerlendirme sunmaktadır. Culyer akademik kariyerine 1965 yılında Exeter Üniversitesi’nde başlamış ve ardından 1969’da York Üniversitesi’ne geçmiştir. 1986’dan 2001’e kadar Ekonomi Bölüm Başkanı olarak görev yapan Culyer birçok akademik başarıya imza atmıştır. Öne çıkan yayınları *The Encyclopedia of Health Economics*, *Handbook of Health Economics*, *The Dictionary of Health Economics* ve olmak üzere 300’den fazla makale ve kısa eser yazmış ve 36 kitabın editörlüğünü yapmıştır. Makalelerinin derlemesi 2012 yılında *The Humble Economist: Tony Culyer on Health, Health Care and Social Decision Making*, London and York: *Office of Health Economics and University of York* ismiyle yayınlanmıştır. Newhouse Harvard Üniversitesi’nde Ekonomi alanında Profesörlüğünü almış ve halen akademik kariyerine burada devam etmektedir. Kariyerinin ilk 20 yılını RAND’da geçiren Newhouse, 1981-1985 yılları arasında RAND Ekonomi Bölüm Başkanlığı görevini yürütmüştür. Birçok akademik başarı yakalamış olan Newhouse, 2001’de “*How Does Managed Care Do It?*” başlıklı makalesi ile Kenneth J. Arrow Ödülü’nü kazanmıştır. Öte yandan 2014 yılında *American Society of Health Economists* tarafından Victor R. Fuchs Yaşam Boyu Başarı Ödülü’ne layık görülmüştür. Editörler 1982’de Harvard’da *Journal of Health Economics*’i kurmuş ve kısa sürede dergiyi Sağlık Ekonomisi için ana uluslararası dergi haline getirmiştir.

Bugün bildiğimiz şekliyle Sağlık Ekonomisi’nin gerçek başlangıcına Arrow’un (1963) klasik makalesi¹ ile tarih atılmıştır. Benzer şekilde Sağlık Ekonomisi’nin kapsamına ilişkin şematik² yapı ise ilk olarak Williams (1987) tarafından oluşturulmuştur. Culyer ve Newhouse “*Handbook of Health Economics*” için yazdıkları bu giriş kısmında kitabın organizasyonunu açıklamak için kullandıkları bu şema Sağlık Ekonomisi’nin ampirik uygulama alanlarını temsil eden dört anahtar alandan (A–D) ve dört çevresel kutudan (E–H) oluşmaktadır.

¹ Makalenin inceleme yazısına ulaşmak için: <https://bit.ly/3aNHMvw>

² Şemayı görüntülemek için: <https://bit.ly/3gfPvDS>

Kutu A; sağlığı, sağlık hizmetleri dışında neyin etkilediği üzerinde durmaktadır. Başka bir deyişle sağlığın belirleyicileri (genetik, tüketim alışkanlıkları, gelir, beşeri ve fiziksel sermaye gibi) ile ilgilidir.

Kutu B, şematik yapının kavramsal temelini içermektedir. Bu kutudaki temel konular sağlığın anlamı ve değeri ile ilişkilidir. Bu bağlamda, sağlık statüsü göstergeleri, yaşamın değeri ve sağlığın ölçümü üzerinde durulan konulardır.

Kutu C, sağlık hizmeti talebiyle ilgilidir. Bu kutu A ve B kutularının etkisi ile oluşmaktadır. Buradaki temel konular, sağlık hizmeti arama davranışı, hizmete ulaşımdaki engeller, vekalet ilişkisi, diğerkamalık ve sağlık sigortasıdır.

Kutu D, sağlık hizmetlerinin arz tarafını ele almaktadır. Üretim maliyetleri, alternatif üretim teknikleri, girdi ikameleri, davranışsal ilişkiler, işgücü piyasaları, kurumların ve sağlık sektörü çalışanlarının çevrelerindeki ve ödeme şekillerindeki değişikliklere tepkileri, endüstriyel düzenlemeler sağlık hizmetleri arzı kapsamında değerlendirilen konulardır.

Kutu E, mikro düzeyde spesifik olarak değerlendirme yapmaktadır. Burada maliyet etkililik, fayda ve yararlanım analizlerinin ve sağlık hizmetlerinin temel basamaklandırılmasının (tanı, teşhis, tedavi ve rehabilitasyon) üzerinde durmaktadır. Kutu F, E kutusunda yapılan mikro analizin piyasa düzeyinde analizinin yapıldığı şeklidir.

G, sistemler ve ülkeler arasında makro düzeyde değerlendirmenin yapıldığı kutudur. Burada bölgeler ve ülkeler arası performans ve finans modellerinin karşılaştırması gibi konular ele alınır. Kutu G, tüm bu değerlendirmenin sistem düzeyinde yapıldığı kısımdır.

Kutu H, sağlık sisteminin planlaması, bütçelemesi ve düzenlenmesi konularını içermektedir. Politik açıdan bir sistem değerlendirmesi yapar.

“*Handbook of Health Economics*” *Volume 1A* ve *Volume 1B* şeklinde iki cilt olarak yayınlanmış ve Williams modelinden yola çıkarak Sağlık Ekonomisi'nin temel konuları detaylı bir şekilde bu ciltlerde incelenmiştir.

Sonraki Okuma Önerileri

Cutler, McClellan, ve Newhouse, (2000): How Does Managed Care Do It? The Rand Journal of Economics.

Culyer ve Wagstaff, (1993): Equity and Equality in Health and Health Care. Journal of Health Economics.